

مدیریت بحران یا بحران مدیریت؟

چالش‌های اقتصادی و بحران‌های مدیریتی؛ نگاهی به گزارشی صدروزه رئیس‌جمهور

«ص ۷»

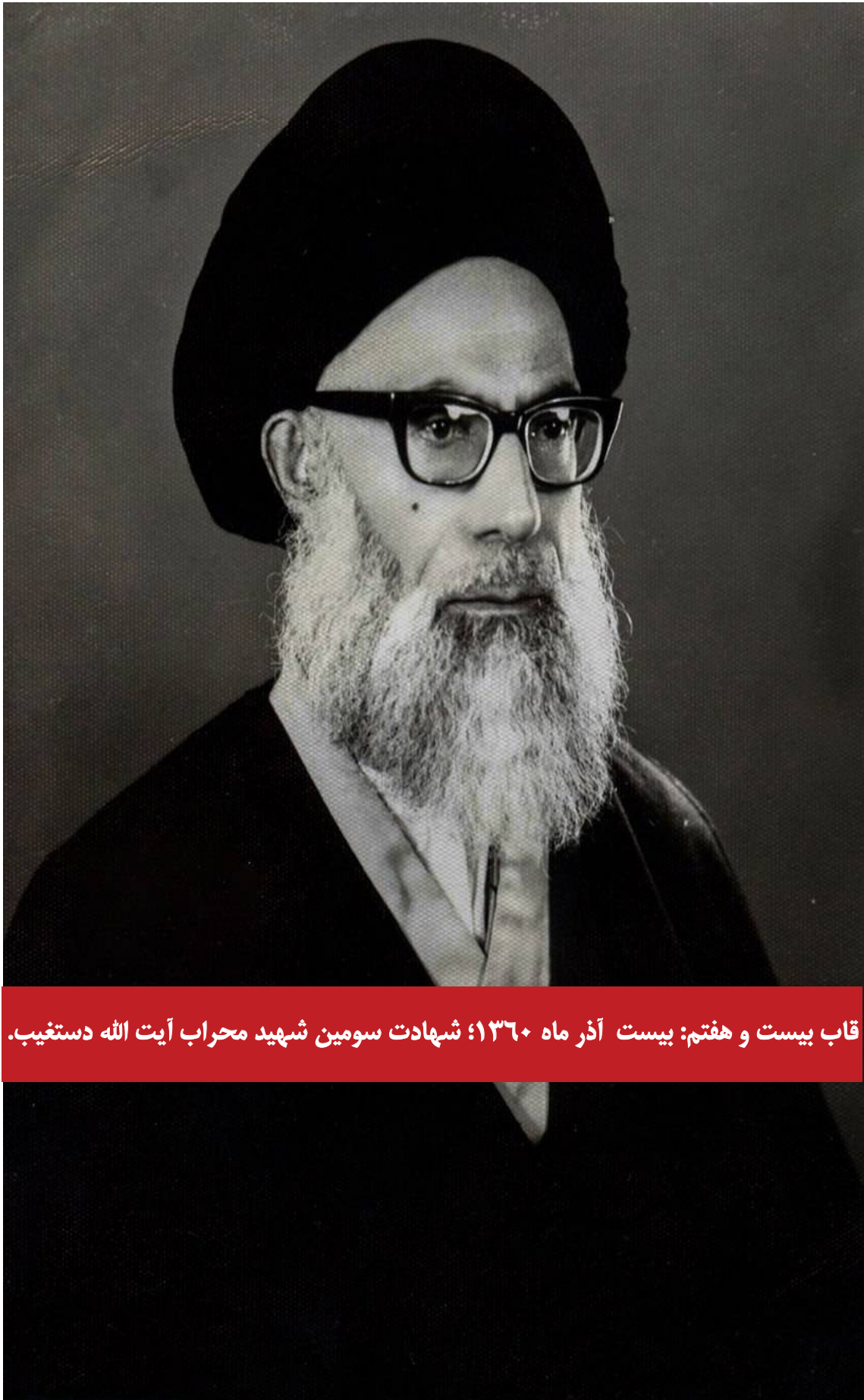
سخن سر دبیر

دگرگونی معادلات

ترک دمشق توسط بشار اسد و در دست گرفته شدن حکومت در سوریه توسط گروه تحریر الشام آن چنان به سرعت انجام گرفت که همه اطرافیان متحیر ماندند، غیر از بازیگرانی که صحنه را مدیریت کردند. گاهی به نظر می‌رسد نگاه عامه مردم به منطقه واقع بینانه نیست. این تصور درست نیست که چون ما به سمت اسرائیل تیر و موشک می‌اندازیم و شعار علیه اسرائیل می‌دهیم پس فقط ما در حال مبارزه با اسرائیل هستیم. کشورهای مختلف منطقه قدرت‌های متفاوتی دارند. امروزه و در حال حاضر تمامی مردم آزادی‌خواه و تمام آنانی که ذره‌ای از حس انسانیت را درک کرده‌اند به نحوی در حال مبارزه با رژیم صهیونیستی هستند. برخی در ابعاد رسانه‌ای، برخی در ابعاد تبیینی و گروه دیگر در صحنه نظامی در خط مقدم جبهه مقاومت قرار دارند. به نظر می‌رسد جبهه مقاومت نیازمند یک باز طراحی یا تعریف مجدد باشد. جبهه مقاومت را همیشه طوری تعریف کردیم که شامل یک سری کشورهای محدودی است. کشورهای عراق و سوریه و گروه‌های مردم‌نهادی همچون حزب‌الله و امت‌الهم. یعنی ما جبهه مقاومت را جوری تعریف کرده‌ایم که فقط این‌ها در آن می‌گنجیدند. ظرفیت مقاومت در جهان اسلام و حتی در تمام جهان خیلی بزرگ‌تر از این چیزی هست که امروزه شاهد آن هستیم. جمهوری اسلامی ایران به عنوان کشوری تاثیرگذار در منطقه و تکیه‌گاه محور مقاومت با توجه به شرایط جدید باید دیپلماسی و راهبردها و تاکتیک‌های خود را باز تعریف کند و همه ظرفیت‌های خود را برای ناکام گذاشتن دشمن در منطقه به‌ویژه لبنان به کار برد و دشمن صهیونیستی را در این جبهه زمین گیر کند و هزینه‌ها آن را بالا ببرد. اساساً آنچه که هویت مشترک منطقه‌ای حول ارزش‌ها و هنجارهای مشترک اجتماعی، دینی و فرهنگی را شکل می‌دهد، وجود چنین تأثیرپذیری از گفتمان اسلام سیاسی است که یکی از ویژگی‌های اصلی محور مقاومت بوده و باعث اتحاد اعضای این محور شده‌است.

نرگس خطیب دماوندی

این شماره از بی‌تعارف با تأثیر فراوان تقدیم می‌شود به: تمام مادران مظلوم فلسطینی که با تمام وجود معنای رشادت و مقاومت را به تمام جهانیان فهمانند.

قاب بیست و هفتم: بیست آذر ماه ۱۳۶۰؛ شهادت سومین شهید محراب آیت الله دستغیب.

نفوذ در کمین است

بررسی لایحه اصلاح قانون انتصاب اشخاص در مشاغل حساس

● نرگس خطیب دماوندی - کارشناسی زیست گیاهی

تشکیلاتی به احزاب، سازمان‌ها و گروه‌های محارب، معاند و غیرقانونی. مظنونان و مرتکبان جاسوسی به نفع بیگانگان و ارتباط با اتباع بیگانه. آنچه بالاتر به عنوان مواد یک قانون گفته شد در مهرماه سال ۱۴۰۱ به تصویب رسید. با این حال در مهر ۱۴۰۳، دولت لایحه‌ای برای اصلاح بند (الف) ماده ۲ این قانون

مضعف دارند. کسانی که به اسلام، نظام جمهوری اسلامی، ولایت مطلقه فقیه و قانون اساسی اعتقاد و التزام عملی ندارند. کسانی که در تحکیم مبانی رژیم سابق نقش مؤثر داشته‌اند. افرادی که به جرایمی مانند خیانت در امانت، کلاهبرداری، اختلاس، ارتشاء و تصرف غیرقانونی در اموال عمومی محکوم شده‌اند. وابستگان

قانون «نحوه انتصاب اشخاص در مشاغل حساس» در ایران، مصوب ۱۰ مهر ۱۴۰۱، شرایط و محدودیت‌هایی را برای انتصاب افراد در پست‌های حساس تعیین می‌کند. بر اساس ماده ۲ این قانون، انتصاب افراد زیر در مشاغل حساس ممنوع است:

افرادی که خود، فرزندان یا همسرشان تابعیت

به مجلس ارائه کرد تا محدودیت مربوط به تابعیت مضاعف را به‌طور دقیق‌تری تعریف کند. این در حالی است که تابعیت دو نوع قهری و اکتسابی دارد که در تابعیت قهری شامل متولدین آن کشور می‌شود. در شدن لایحه «اصلاح قانون نحوه انتصاب اشخاص در مشاغل حساس» دلایل مختلفی داشت که می‌توان آن را از جنبه‌های سیاسی، امنیتی و اجتماعی بررسی کرد. نگرانی‌های امنیتی در خصوص تابعیت مضاعف، یا حتی داشتن خانواده‌ای با تابعیت مضاعف، ممکن است موجب نفوذ، سوءاستفاده اطلاعاتی یا تعارض

منافع در مشاغل حساس شود. باید توجه داشت برخی از تحلیلگران معتقد هستند که اصلاح این قانون، ممکن است امنیت کشور را در برابر نفوذ بیگانگان یا جاسوسی آسیب‌پذیرتر می‌کند. گاهی اوقات جامعه حساسیت زیادی نسبت به مسائل امنیتی دارد و احتمالاً نمایندگان مجلس با در نظر گرفتن واکنش‌های منفی که از سوی افکار عمومی ممکن است ایجاد شود، و همچنین اینکه تغییر را نوعی کوتاه آمدن از اصول امنیتی تلقی کنند؛ این لایحه را از فوریت خارج کرده و به کمیسیون مربوطه ارسال کردند. مسئله دیگر، شفافیت ناکافی دولت در

مورد پیامدها و تأثیرات عملی این لایحه بوده که باعث مخالفت شده‌است. سیاست‌های کلی نظام بر حفظ استقلال و جلوگیری از هرگونه وابستگی یا نفوذ خارجی تأکید دارد. به نظر می‌رسد چنانچه این لایحه تصویب و تغییری در آن حاصل شود، سیاست‌های کلی نظام در خصوص جلوگیری از نفوذ زیر سوال رفته و تبعات جبران ناپذیری را در پی داشته باشد. در نهایت، این لایحه نتوانست اکثریت نمایندگان را قانع کند که اصلاح قانون، خطرات احتمالی را کاهش داده و مزایای علمی یا مدیریتی قابل توجهی داشته باشد.

بحران قطعی برق، نماد بی‌تدبیری

ناترازی انرژی در ایران؛ سهم دولت در این وضعیت قطعی‌های مکرر برق و کمبود گاز چقدر است؟

● ساره سمیع - کارشناسی ارشد اقتصاد انرژی

که از گازهای سمی و به شدت آسب‌زا به سلامت شهروندان است. اما باید پرسید چه می‌شود که نیروگاه‌های کشور از چنین سوختی استفاده می‌کنند؟ سهم گاز طبیعی از سبد انرژی در ایران بیش از ۷۰ درصد است، در حالی که آمریکا که نخستین تولیدکننده گاز طبیعی در جهان است و بیش از ۲۳ درصد از کل تولید گاز جهان را در اختیار دارد، تنها ۲۴ درصد از سبد انرژی خود را به گاز اختصاص داده است. همچنین اکنون بیش از ۸۰ درصد تولید برق کشور وابسته به گاز است. گاز در تأمین سوخت صنایع نیز نقش کلیدی دارد، به طوری که هم‌اکنون بیش از ۹۰ درصد صنایع و نیروگاه‌ها وابسته به گاز

سال‌ها استفاده از مازوت را تکذیب می‌کردند، قطع ناگهانی مازوت‌سوزی در نیروگاه‌های بزرگ تنها زمانی رخ داد که آلودگی هوا به مرحله بحران رسید. این تصمیم دیرنگام، نتیجه ناتوانی در مدیریت تأمین گاز طبیعی و نبود برنامه‌ای برای تنوع‌بخشی به منابع انرژی بود. مازوت یا نفت کوره سنگین، پسماندی از پالایشگاه‌های نفت بوده که پس از جداسازی بخش‌های سبک نفت خام باقی مانده و عموماً حاوی مقادیر زیادی سولفور (گوگرد) است. سوزاندن سوخت‌های سنگین مانند مازوت در بویلر نیروگاه‌های بخار، به انتشار مقادیر زیادی اکسیدهای سولفور منجر می‌شود

ایران به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین دارندگان ذخایر گاز و نفت جهان، در کمال شگفتی طی سال‌های اخیر با بحران ناترازی انرژی و قطعی مکرر برق مواجه شده است. این وضعیت نتیجه سال‌ها بی‌تدبیری، ضعف مدیریتی و عدم برنامه‌ریزی صحیح در حوزه انرژی است. تصمیمات مقطعی، سیاست‌های اشتباه و نبود چشم‌اندازی پایدار برای تأمین انرژی، کشور را در شرایطی قرار داده که نیروگاه‌ها برای ادامه تولید برق ناچار به سوزاندن سوخت‌های سنگین مانند مازوت شده‌اند. **مدیریت فاجعه‌بار در تأمین انرژی** در حالی که مسئولان دولتی

رسیده است و شهروندان ناچارند پیامدهای تصمیمات غلط مدیران را با سلامتی خود بپردازند.

ضرورت تغییر رویکرد مدیریتی

بحران ناترازی برق در ایران، نتیجه مستقیم سوءمدیریت، نبود برنامه‌ریزی و اولویت‌بندی‌های اشتباه است. تغییر این وضعیت نیازمند اصلاحات ساختاری عمیق در مدیریت انرژی، پایان قیمت‌گذاری دستوری و توسعه واقعی انرژی‌های تجدیدپذیر است. اما با توجه به نظر کارشناسان انرژی و اقتصاددانان برای رفع وضعیت اورژانسی فعلی می‌توان پیشنهاداتی کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت عنوان کرد:

۱. کوتاه‌مدت: الان حدود ۱۸ میلیارد لیتر (تقریباً معادل ۱۰ میلیارد دلار) در سال، گازوییل و مازوت در نیروگاه‌ها مصرف می‌شوند؛ با این هزینه می‌توان حدود ۳۵ هزارمگاوات نیروگاه تجدیدپذیر و واحدهای بخار در کوتاه‌مدت ایجاد کرد.

۲. میان‌مدت: دولت باید از تجارت برق بیرون بیاید؛ بدین معنا که شرکت‌های خرده‌فروش به جای دولت برق را بفروشند.

۳. بندمدت: باید بازار ظرفیت راه‌اندازی شود و نظام تعرفه‌گذاری تک عاملی مبتنی بر انرژی از بین برود تا کسی نتواند ظرفیت موهوم بفروشد

مسئولان باید پاسخگوی سیاست‌های ناکارآمدی باشند که اقتصاد، سلامت عمومی و محیط‌زیست کشور را با بحران روبه‌رو کرده است. مدیریت بحران نباید به وعده‌های موقتی و اقدامات سطحی محدود شود، بلکه نیاز به تغییرات اساسی در ساختارهای تصمیم‌گیری و تنظیم‌گری انرژی دارد. وقت آن است که دولت به جای انکار مشکلات، به اصلاحات واقعی و پایدار روی آورد.

می‌کنند؟ چرا شبکه انتقال برق فرسوده است و بیش از ۱۰ درصد از برق تولیدی در همین شبکه‌ها هدر می‌رود؟ پاسخ ساده است: فقدان سرمایه‌گذاری کافی و سوءمدیریت در تخصیص منابع. در حالی که بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته و حتی در حال توسعه، به سمت انرژی‌های تجدیدپذیر حرکت کرده‌اند، ایران همچنان درگیر تأمین برق از نیروگاه‌های گازی و مازوت‌سوز است. نبود حمایت‌های دولتی برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در توسعه نیروگاه‌های خورشیدی و بادی، نمادی دیگر از بی‌تدبیری در مدیریت انرژی است.

اولویت‌های اشتباه و تصمیم‌گیری‌های سیاسی

در حالی که ایران با بحران کمبود برق مواجه است، دولت همچنان به صادرات برق به کشورهای همسایه ادامه می‌دهد. توجیه این اقدام، الزام به اجرای قراردادهای بین‌المللی است، اما آیا تأمین نیازهای داخلی نباید اولویت اصلی باشد؟

تداوم صادرات برق، بدون توجه به نیاز داخل، نمونه‌ای از تصمیم‌گیری‌های اشتباه و سیاست‌زدگی در مدیریت انرژی کشور است. مسئولان باید پاسخ دهند که چرا منافع ملی در برابر تعهدات خارجی قربانی می‌شود؟

پیامدهای اجتماعی و اقتصادی بحران

قطع برق در سال‌های اخیر، صنایع حیاتی کشور مانند فولاد، پتروشیمی و سیمان را فلج کرده است. هزاران کارگر بیکار شده‌اند و صنایع به دلیل قطعی‌های مکرر برق، توان ادامه تولید ندارند. خانوارها نیز با هزینه‌های اضافی ناشی از خرابی لوازم برقی و تجهیزات آسیب‌دیده مواجه شده‌اند. در همین حال، بحران آلودگی هوا به سطحی خطرناک

هستند و بیش از ۳۰ هزار واحد صنعتی بزرگ و مهم کشور که ۹۰ درصد محصولات کشور را تولید می‌کنند، از گاز استفاده می‌کنند. اما کمبود گاز طبیعی در روزهای سرد سال و اولویت وزارت نفت در گازرسانی پایدار به بخش خانگی و تجاری، موجب می‌شود حجم تخصیص گاز به‌عنوان سوخت پاک به نیروگاه‌ها و صنایع در این فصول محدود یا حتی قطع شود، به همین دلیل هم آنها برای تولید خود مجبور به استفاده از سوخت‌های مایع (از جمله مازوت، نفت کوره و نفت‌گاز) هستند. این در حالی است که طبق اعلام وزارت نفت، ایران در امسال روزانه حدود ۳۰۰ میلیون مترمکعب ناترازی گاز دارد. (این مقدار در سال ۱۴۰۰ حدود ۲۰۰ میلیون مترمکعب در روز بود.)

قیمت‌گذاری دستوری و یارانه‌های غیرهدفمند

ایران با پرداخت بیش از ۸۰ میلیارد دلار یارانه انرژی در سال، در زمره کشورهای قرار دارد که منابع خود را به بدترین شکل ممکن هدر داده است. قیمت‌گذاری دستوری برق و سوخت، انگیزه صرفه‌جویی و سرمایه‌گذاری در بخش انرژی را نابود کرده است. نه تولیدکنندگان انگیزه‌ای برای توسعه زیرساخت‌ها دارند و نه مصرف‌کنندگان دلیلی برای کاهش مصرف. به‌جای اصلاح این سیاست‌ها، دولت همچنان بر رویه‌های قدیمی اصرار داشته و هرگونه اصلاح قیمت‌ها را به بهانه حمایت از اقشار کم‌درآمد به تعویق انداخته است. این در حالی است که قشرهای آسیب‌پذیر، بزرگ‌ترین قربانیان قطعی‌های مکرر برق و آلودگی شدید ناشی از مازوت‌سوزی هستند.

ضعف در زیرساخت‌ها و نبود سرمایه‌گذاری

چرا نیروگاه‌های ایران همچنان با فناوری‌های منسوخ فعالیت

مدیریت بحران یا بحران مدیریت؟

چالش‌های اقتصادی و بحران‌های مدیریتی؛ نگاهی به گزارش صد روزه رئیس‌جمهور

● ریحانه زین‌الدینی - کارشناسی مهندسی عمران

زمینه برق، گاز و محیط‌زیست ناترازی‌هایی وجود دارد که ممکن است به بحران تبدیل شود، این نشان می‌دهد که دولت حتی در برنامه‌ریزی‌های اولیه خود نیز به‌درستی عمل نکرده است. در حقیقت، اداره یک کشور چهار ساله به‌ویژه کشوری که با مشکلات اقتصادی و اجتماعی متعددی دست و پنجه نرم می‌کند، نیازمند برنامه‌ریزی دقیق، کارشناسی و به‌روز است. اگر دولت نتواند با درک درست از وضعیت موجود و با استفاده از مشاوره‌های صحیح و دقت در تدوین سیاست‌های اقتصادی، انرژی و اجتماعی، برای حل مشکلات اقدام کند، آنگاه باید انتظار بحران‌هایی که از آن‌ها

جدی تبدیل شود و به‌ویژه ناترازی‌های در زمینه انرژی و سوخت، شرایط را بحرانی‌تر کرده است.

این موضوع، علاوه بر مشکلات اقتصادی، می‌تواند آینده کشور را با چالش‌های فراوانی مواجه کند.

۱. چرا دولت نمی‌تواند برنامه‌های اجرایی موفق‌تری داشته باشد؟

آقای پزشکیان به‌درستی اشاره کردند که وعده‌های غیرواقعی و بی‌پایه نمی‌دهند، اما سؤالی که اینجا مطرح می‌شود این است که اگر دولت در تدوین برنامه‌های اجرایی عاجز است، چگونه قصد دارد مشکلات کشور را برطرف کند؟ به‌ویژه وقتی که ایشان فرمودند که در

در گزارش صد روزه رئیس‌جمهور آقای پزشکیان که در تاریخ ۱۲ آذر ۱۴۰۳ منتشر شد، ایشان از وضعیت بحرانی کشور در حوزه‌های مختلف اقتصادی، انرژی و محیط‌زیست سخن گفتند. مشکلاتی که دولت با آن‌ها روبه‌روست، نظیر ناترازی‌ها در حوزه برق، گاز، و بودجه، به وضوح نشان می‌دهد که ساختار مدیریتی کشور در مقطع کنونی با مشکلات اساسی مواجه است. این مشکلات به‌ویژه در زمینه‌های اقتصادی و انرژی شدت بیشتری پیدا کرده‌اند. رئیس‌جمهور در این گزارش اذعان کرد که کشور با ناترازی‌های بزرگی مواجه است که ممکن است به بحران‌های

هشدار داده شده است، داشته باشیم. چرا که بحران‌هایی مانند بحران انرژی، تورم و نابسامانی‌های اقتصادی، هیچ‌گاه به یک‌شبه حل نخواهند شد.

۲. ناترازی‌ها و انتصابات نادرست؛ ریشه بحران‌ها

یکی از نکاتی که وجود دارد ناترازی‌ها و تاثیرات منفی انتصابات نادرست در مدیریت کشور است. زمانی که مسئولان غیرمتخصص یا افراد فاقد صلاحیت‌های لازم در پست‌های کلیدی منصوب می‌شوند، این افراد نمی‌توانند تصمیمات مناسب و به‌موقعی برای حل بحران‌ها اتخاذ کنند. ناترازی‌های اقتصادی و بحران‌های موجود در حوزه انرژی، نشان از ضعف در مدیریت منابع و عدم توانایی در پیش‌بینی و برنامه‌ریزی به‌درستی دارند.

به‌عنوان مثال، در زمینه انرژی، چرا باید کشوری که از منابع عظیم گاز و نفت برخوردار است، با بحران کمبود برق و گاز مواجه شود؟ این سوالی است که به‌طور مستقیم به کیفیت مدیریت و سیاست‌گذاری‌های نادرست در دولت مربوط می‌شود. در بسیاری از مواقع، انتصابات نادرست نه تنها به ضعف در مدیریت منتهی می‌شود، بلکه باعث ایجاد فضای بی‌اعتمادی میان مردم و دولت می‌گردد. این بی‌اعتمادی، خود به کاهش بهره‌وری و رشد اقتصادی منجر خواهد شد. یکی از مشکلات اصلی در این زمینه، انتصابات سلیقه‌ای و عدم توجه به شایسته‌سالاری است که سبب شده افراد غیرمتخصص و فاقد

صلاحیت در پست‌های حساس قرار گیرند.

۳. بحران اقتصادی؛ تاثیر انتصابات نادرست بر بازار
یکی از عواقب غیرقابل انکار انتصابات نادرست در سطوح مختلف، تاثیر آن‌ها بر وضعیت اقتصادی کشور است. به‌ویژه در عرصه اقتصادی، وقتی مدیران بی‌تجربه و فاقد دانش کافی در زمینه‌های مختلف اقتصادی به سمت‌های کلیدی منصوب می‌شوند، طبیعی است که سیاست‌گذاری‌های نادرست و تصمیمات غیرکارشناسی نتیجه‌ای جز بحران اقتصادی نخواهد داشت.

آقای پزشکیان به کاهش قدرت خرید مردم اشاره کرده‌اند که از سال ۱۳۹۰ تا به امروز بیش از ۲۰ میلیون تومان کاهش یافته است. این کاهش توان خرید، نشانه‌ای از ضعف سیاست‌های اقتصادی دولت‌ها و مدیریت ناکارآمد در تخصیص منابع است. علاوه بر این، افزایش نرخ دلار و تورم افسارگسیخته، نتیجه‌ای است از سیاست‌های نادرست اقتصادی و در بسیاری از موارد نیز ناشی از بی‌کفایتی در مدیریت منابع مالی و ارزی کشور. در چنین شرایطی، طبیعتاً بر نرخ قیمت کالاها و خدمات فشار وارد شده و قدرت خرید مردم کاهش می‌یابد.

۴. آلودگی و بحران محیط‌زیست؛ آستانه‌های بحرانی در محیط زیست و انرژی

یکی از تهدیدات جدی که آقای پزشکیان به آن اشاره کردند، بحران‌های محیط‌زیستی و انرژی است. در شرایطی که

کشور با مشکلات عمده‌ای در تأمین برق و گاز برای صنایع و بخش‌های مختلف مواجه است، باید از خود پرسیم که چرا چنین وضعیتی پیش آمده است؟ آیا علت این مشکلات، ناترازی در مدیریت انرژی و منابع است یا که به سوءمدیریت در برنامه‌ریزی‌ها و عدم توجه به واقعیت‌های موجود برمی‌گردد؟

بحران آلودگی هوا و شرایط دشوار زیست‌محیطی، تنها نتیجه تصمیمات نادرست اقتصادی و انرژی نیست، بلکه به انتصابات نادرست در حوزه محیط‌زیست و انرژی نیز مربوط می‌شود. وقتی مسئولان این بخش‌ها از تخصص و تجربه کافی برخوردار نباشند، هرگونه سیاست‌گذاری در این زمینه‌ها نه تنها به‌دور از حل مشکلات موجود، بلکه منجر به وخیم‌تر شدن شرایط خواهد شد.

در نهایت، آنچه در تحلیل وضعیت کنونی کشور و گزارش صد روزه آقای پزشکیان می‌توان نتیجه‌گیری کرد این است که بحران‌های اقتصادی، انرژی و اجتماعی که کشور با آن‌ها مواجه است، ریشه در ضعف‌های مدیریتی، انتصابات نادرست و عدم برنامه‌ریزی صحیح دارد. اگر دولت به این مشکلات توجه جدی نکند و برای حل آن‌ها گام‌های اساسی برندارد، خطر بحران‌های بیشتر در سال‌های آینده وجود دارد. از این رو، نیاز است که دولت با بازنگری در سیاست‌های اجرایی و انتصابات خود، راه‌حل‌های واقعی و عملیاتی برای مشکلات کشور پیدا کند و از بحران‌های بیشتر جلوگیری کند.

آقای محسنی

جستاری بر ماجرای ترور مهندس محسن فخری زاده، پدر برنامه هسته‌ای ایران

● ریحانه صالحی فر - کارشناسی علوم تربیتی

کردند. فخری زاده عزیز به عنوان دانشمند ارشد وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و رئیس پیشین مرکز تحقیقاتی فیزیک (PHRC) در تاریخ ۱۳۸۶/۰۱/۰۴ در سیاهه تحریم شدگان ایرانی توسط شورای امنیت سازمان ملل قرار گرفت و تا لحظه شهادت ریاست سازمان پژوهش و نوآوری دفاعی (سپند) را بر عهده داشت. در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۳ مبنی بر مطالب چاپ شده در مجله [nwe yorktimes](http://www.nytimes.com) مبنی بر اینکه یکی از افراد دارای اثر حیاتی در دیدگاه و عملکرد اتمی ایران کسی نیست جز مهندس محسن فخری زاده که از سمت سران کشورهای غربی قدرت این نفوذ نادیده گرفته شده و این در حالی است که امپراتوری آزمایشگاه‌ها و میدان‌های آزمایشی این شخص بسیار نامحدود بوده و در حال حاضر درهای امپراتوری او در حال گشوده شدن است. همه این حساسیت‌های ایجاد شده در اذهان سران کشورهای غربی و صهیونیست‌ها به دلیل جایگاه علمی معتبر و دستاوردهای ارزشمند این شخصیت بوده است. ایشان در قامت یک محقق و مدیر راهبردی در طرح‌ها و پروژه‌های فناورانه و دفاعی عدیده‌ای نقش داشته‌اند ولی صرف اقدامات ایشان محدود به حیطه دفاعی و هسته‌ای نبوده اگر

صحبت‌های بالا توسط بنیامین نتانیاهو نخست‌وزیر اسرائیل مطرح شده که در آوریل ۲۰۱۸ تلاش کرد با انتشار مدارکی ادامه پروژه آماد پس از توافق نامه برجام را اثبات کند و این در صورتی بود که در گزارش آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در سال ۲۰۱۵ مطرح شده که آژانس جزئیات این پروژه را از سال ۲۰۰۵ داشته و به گفته اولی‌هاینونن سربازرس سابق آژانس قسمت‌های اصلی و عمده این پروژه از سال ۲۰۰۳ متوقف شده و مدرکی هم دال بر ادامه امور مربوط به این طرح از سال ۲۰۰۹ به بعد یافت نشده است. محسن فخری زاده مهابادی در ۱۳۳۶ در قم متولد شد. ایشان دارای مدرک فوق لیسانس فیزیک هسته‌ای بودند و با نام محسنی شناخته می‌شدند. در دوره ایشان را در جایگاه هیئت علمی دانشگاه امام حسین (ع) دیده ایم و در ادامه ایشان به سمت ریاست دانشگاه صنعتی مالک اشتر رسیدند. این موارد تنها نشان از جایگاه علمی ایشان دارد و این در صورتی است که شهید فخری زاده از ابتدای ایجاد سپاه پاسداران به عضویت این نهاد برآمدند و با تشکیل واحد تحقیقات ویژه اتمی در سال ۱۳۷۶ تحقیقات مربوط به حوزه انرژی هسته‌ای و اتمی را آغاز

«یک بخش کلیدی از این برنامه شامل ایجاد شکل جدیدی از سازمان‌ها می‌شود. این‌ها صحبت‌هایی است که دکتر محسن فخری زاده رئیس طرح آماد مطرح کرده است. نام فخری زاده را به یاد داشته باشید، این دست‌ورالعملی است که او ارائه کرده است و اینجا می‌توانید این دست‌ورالعمل‌ها را ببینید. او می‌گوید هدف کلی ما اعلام این موضوع است که طرح آماد تعطیل شده است. این که فعالیت‌های خاص تحت عنوان توسعه فناوری هسته‌ای انجام خواهد شد. و در حقیقت این دقیق همان کاری است که ایران انجام می‌دهد. این کشور این فعالیت‌ها را در یک سری از سازمان‌ها طی سال‌ها انجام می‌دهد و در حال حاضر در سال ۲۰۱۸ این فعالیت توسط سازمان نوآوری و تحقیقات دفاعی انجام می‌شود که یک سازمان مستقر در داخل وزارت دفاع ایران است. شما تعجب نخواهید کرد که این نهاد تحت هدایت همان شخصی قرار دارد که هدایت طرح آماد را برعهده داشت. او همان دکتر محسن فخری زاده است و همچنین باید بگوییم که این تصادفی نیست، شمار زیادی از کارکنان سازمان نوآوری و تحقیقات دفاعی زیر نظر او بر روی طرح آماد کار کردند.»

بخواهیم یادآور طرح های ایشان شویم می توانیم از فعالیت هایی چون توسعه فناوری آشکارسازی تابش های هسته ای، آشکارسازی نوترون های کیهانی برای کشف اقدامات اسرائیل، ساخت کیت های تشخیصی کرونا، ساخت لیزر برای شناسایی پهباد مهاجم، ابداع پدافند هسته ای در کشور، تأسیس پژوهشکده اکوستیک و نقش آفرینی در ساخت واکسن ایرانی کرونا نام ببریم و نکته جالب توجه در فعالیت های ایشان اقدام برای سر ریز شدن دانش حوزه دفاعی به اقلیم برنامه و طرح های غیر دفاعی بود. ایشان و تیم تحقیقاتی او در حوزه های در حوزه علوم پایه و فناوری های نوپدید اقدامات ارزشمند فراوانی انجام دادند.

مهندس محسن فخری زاده جزو پنج ایرانی لیست پانصد نفره قدرتمندترین افراد جهان در نشریه Foreign policy بود. هفت آذر سال ۱۳۹۹ بود و منطقه آب سرد دماوند. صدای انفجار و تیراندازی و جاری شدن خون یکی از مجاهدان بر زمین سرد اطراف تهران. در این تاریخ در طی یک عملیات تروریستی پیچیده به واسطه سازمان اسرائیل (موساد) مهندس فخری زاده با استفاده از یک دستگاه خودکار و کنترل از راه دور به شهادت رسید. در جریان این درگیری حتی افرادی از تیم حفاظت ایشان نیز جان سپردند و عده ای از کشتگان هنوز دارای هویت نبوده و احتمالا از رهگذران بودند. شخص مهندس

فخری زاده نیز با اصابت چهار گلوله و با وجود اینکه به بیمارستان انتقال یافتند و تیم پزشکی تمام تلاش خود را برای نجات ایشان به کار برد در این تاریخ به لقاء الله پیوست. در راستای شهادت ایشان مواجهات گوناگون داخلی و خارجی با این موضوع داشتیم. رهبر انقلاب، سرلشکر باقری رئیس ستاد کل نیروهای مسلح، عبدالحسین خسروپناه دبیر شورای انقلاب فرهنگی و غیره؛ همچنین کشورهای منطقه و سایر نقاط جهان نیز واکنش های گوناگونی نظیر رد و محکوم کردن صهیونیست ها و این اقدامات یا تأیید و حمایت تلویحانه از خود بروز دادند. از نظر سرلشکر باقری با وجود اینکه شهادت این شخصیت والا ضربه تلخ و سنگینی به مجموعه دفاعی کشور وارد کرده ولی لازم است دشمنان بدانند که راهی که شهید فخری زاده در پیش گرفته بودند قرار نیست بعد از مرگ ایشان کنار گذاشته شود، بلکه دانشمندان و محققان ما به حرمت خون شهدا و برای سربلندی کشور به راه خود ادامه خواهند داد و آن زمان ایشان هشدار بزرگی برای انتقام به عاملان و آمران این ترور دادند. همچنین محمد جواد ظریف وزیر خارجه وقت دولت آن زمان از جامعه بین المللی به ویژه اتحادیه اروپا خواستار محکوم کردن این اقدام شرورانه صهیونیست ها بوده و خواسته تا دست بردارند. ایشان همچنین بیان داشتند که این

عمل بزدلانه با نشانه های آشکار دخالت اسرائیل در آن، جنگ طلبی ناامیدانه عاملان امر را نشان می دهد. خسروپناه نیز بیان داشت با وجود گذشت زمان اندکی از شهادت مظلومانه سردار سلیمانی ما باز شاهد از دست دادن یکی از برترین های انسانی؛ اخلاقی؛ معنوی-دینی و علمی خود بودیم و خواستند تا حوزه دفاعی کشور در راستای حافظت از دانشمندان توسعه و بهبود یابد تا دشمنان به خود اجازه ندهند هر اقدام تروریستی را در خاک خودمان انجام دهند. در نهایت باید بدانیم که شهادت برای خود این عزیزان و از جمله مهندس محسن فخری زاده عزیز است و ارزشمند به گفته پیامبر (ص): «أَشْرَفَ الْمَوْتِ قَتْلُ الشَّهَادَةِ.» اما این دشمنان هستند که هر روز خوار تر و ذلیل تر می شوند و بر همگان بزدلی خود را نمایان می کنند و ما هم به عنوان ادامه دهندگان این شهدا باید برای سربلندی کشور تلاش کنیم تا خدای ناکرده به واسطه کوتاهی ها و میهن فروشی خود خون این عزیزان را پایمال نکرده باشیم و مطمئن باشیم که روح بزرگ این بلند مرتبگان به ما قطعاً کمک خواهد کرد و معتقد به عملی شدن وعده خداوند در قرآن باشیم و مطمئن باشیم که آنها زنده اند همانطور که در قرآن آمده است: «وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قَتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ»

خطر هسته ای!

مروری بر زندگینامه شهید هسته ای دکتر مجید شهریاری

اولین تجربه نویسندگی

● زهرا سادات حسینی - کارشناسی روانشناسی

اورانیوم ۲۰ درصد این ترس را در میان غربی‌ها به وجود آورده بود که در صورت برخورد نامتعارف با ایران به عنوان مثال حمله رژیم اسرائیل به تاسیسات هسته‌ای ایران، جمهوری اسلامی کمتر از ۶ ماه اورانیوم ۲۰ درصد خود را به اورانیوم ۹۰ درصد تبدیل می‌کند و به دنبال ساخت بمب اتم می‌رود. در واقع فرار هسته‌ای هیچ‌گاه از سوی ایران بالفعل نمی‌شد. اما ایران با همین برگه می‌توانست بزرگ‌ترین امتیازات را از غرب بگیرد. در نتیجه دولت‌های غربی رژیم صهیونیستی چاره‌ای جز سنگ اندازی در صنعت هسته‌ای ما و ترور نخبگان ما نداشتند. اگر کمی هم به شخصیت فردی شهید شهریاری بپردازیم، متوجه می‌شویم که ایشان هم واقعا شهیدانه زندگی کردند که شهید شدند.

درواقع فقط به دنبال ارتقای سطح علمی خود نبودند، بلکه به ابعاد معنوی شخصیت خود نیز توجه داشتند. شاید این داستان را شنیده باشید که دکتر شهریاری راه حلی برای مسئله‌ی علمی خود پیدا نمی‌کردند؛ دو رکعت نماز در مسجد دانشگاه خواندند و گفتند، راه حل را پیدا کردم! به گفته‌ی پسرشان، نماز شب دکتر شهریاری هیچ موقع ترک نمی‌شد و همچنین همسر ایشان نقل می‌کند: شهید شهریاری مطالعه تفسیر قرآن را هرگز رها نمی‌کرد و تفسیر آیت‌الله جوادی آملی را به صورت کتاب و نرم‌افزار همیشه همراه خود داشت و سرانجام این دانشمند فرزانه و استاد فیزیک هسته‌ای دانشگاه شهید بهشتی ایران، در تاریخ ۸ آذر ۱۳۸۹ توسط رژیم صهیونیستی و با همکاری اطلاعاتی منافقین در یک عملیات تروریستی به درجه رفیع شهادت نائل گردیدند.

اسلامی اعلام کرد که ما سوخت بیست درصد را در داخل تهیه کردیم و احتیاجی به شما نداریم. در واقع شهید شهریاری، قفل تولید سوخت هسته‌ای را گشود. از آنجایی که دشمنان این مرز و بوم متوجه خطر دستیابی ایران به دانش هسته‌ای بودند، به روش‌های مختلف از جمله ترور دانشمندان سعی در توقف این پیشرفت داشتند، تا جایی که اعتراف کردند: ترور دکتر شهریاری اقدامی غیرجنگی برای توقف پیشرفت ایران بوده است. دستگاه ام‌آی‌ایکس انگلیس به شدت تلاش می‌کرد از شهید شهریاری و افراد مرتبط با ایشان تخلیه تلفنی به عمل بیاورد و در نهایت آن‌ها به این نتیجه رسیده بودند که این شهید بزرگوار در تحکیم پایه‌های اقتدار جمهوری اسلامی ایران موثر است. غنی‌سازی بیست درصدی مزایای فراوانی داشت و آنقدر برای ایران با اهمیت بود که کسانی مانند شهید شهریاری جان خود را در راه آن فدا کردند. اول آنکه غنی‌سازی در این مقیاس نیاز ایران به کشورهای غربی برای تامین سوخت نیروگاه مهم تهران و در نتیجه نیاز بیماران به رادیو دارو را مرتفع می‌ساخت. دوم آنکه ایران می‌توانست براساس اختیاراتی که NPT برای کشورهای عضو در نظر گرفته، با فروش سوخت ۲۰ درصد کسب درآمد کند. سوم آنکه ایران با استفاده از اورانیوم ۲۰ درصد می‌توانست غنی‌سازی در سطح بالاتر را نیز تجربه کند.

مثلا برای سوخت برخی زیردریایی‌ها و کشتی‌های غول پیکر نیاز به اورانیوم ۴۵ تا ۵۰ درصد است، در حالی که ایران بارها به صورت رسمی اعلام کرده بود که به دنبال ساخت بمب اتم نیست، اما توانایی ایران در تولید

مجید شهریاری در ۱۶ آذر ماه سال ۱۳۴۶ در زنجان متولد شد. در سال ۱۳۶۳ رتبه دوم را در کنکور سراسری کسب کردند و در رشته الکترونیک دانشگاه امیرکبیر مشغول به تحصیل شدند و با کسب رتبه اول در کنکور ارشد، در رشته مهندسی هسته‌ای دانشگاه شریف قبول شدند.

بعد از پایان تحصیلات دکتری در سال ۱۳۷۷، به عنوان هیئت علمی فیزیک در دانشگاه امیرکبیر مشغول به کار شدند. یکی از طرح‌های مهم شهید شهریاری، بررسی طراحی‌های تئوریک مربوط به ساخت نسل جدید راکتورهای هسته‌ای است که انعکاس زیادی در بزرگترین مراکز علمی جهان داشت.

یکی از همکاران این شهید نقل می‌کند: دکتر شهریاری در زمینه‌هایی فعالیت کرد که دشمن نسبت به آن حساس بود، مانند شبیه‌سازی نوترونی، اندازه‌گیری تابش‌های هسته‌ای و دسترسی به نرم‌افزارهای محاسبات شبیه‌سازی هسته‌ای. در مذاکرات هسته‌ای، طرف غربی با در اختیار قرار دادن میله‌های هسته‌ای به کشور مخالفت کرد، اما شهید شهریاری با تلاش شبانه روزی و بی‌وقفه این میله‌ها را طراحی کرده و با بومی‌سازی این فناوری پیشرفته، باعث عقب‌نشینی طرف مذاکره از مواضع اولیه خود شد. شاید جالب باشد بدانید که شهید شهریاری برای این اقدام، ریالی دریافت نکردند! همچنین در شهریور ۱۳۸۹ او و یارانش توانستند ایران را به خودکفایی در تولید اورانیوم ۲۰ درصد برسانند و غربی‌ها در حالی که انتظار داشتند جمهوری اسلامی ملت‌مسانه از آن‌ها سوخت بیست درصد را درخواست کند، جمهوری

پیروز میدان در گرو توافق آتش بس

با توافق آتش بس، کدام طرف پیروز میدان بود حزب الله یا اسرائیل؟

اولین تجربه نویسندگی

● ثمین بدر - کارشناسی زیست فناوری

۳) از بین بردن قطعنامه ۱۷۰۱ در مقابل هدف راهبردی حزب الله آتش بس در غزه بود. حزب الله بعد از جنگ ۳۳ روزه به این نتیجه رسید باید تشکیلات خود را به سازمان تبدیل کند. در روش مدیریت تشکیلاتی، تمام تشکیلات حول یک فرد است اما در روش سازمانی هریخش فرمانده مخصوص خود را دارد که هرفرمانده نیز جانشین دارد که شهادت هر کدام باعث به هم ریختن نظم سازمان نخواهد شد. در طی جنگ یک بند به قطعنامه ۱۷۰۱ اضافه شد که باعث جلوگیری از جنگ درونی در لبنان شد پیش از آن حزب الله توسط دولت بخاطر دخالت در جنگ سرزنش میشد و سبب تهدیدهای شدید توسط اسرائیل شده بود. طبق آتش بس توسط فردی نامعلوم پیش رفت و توسط جنبش امل پذیرفته شد و حزب الله نیز آن را پذیرفت. پس از پذیرش آتش بس توسط طرفین اسرائیل ۵۴ مورد آتش بس را نقض کرده است که باعث میشود هم مردم لبنان به درک بهتری از حزب الله و اهدافش برسند و هم حزب الله توان خود را تجدید کند.

یک لیست از افراد در اسارت به اسرائیل تحویل داد که ۴ نفر آنها لبنانی - فلسطینی بودند از جمله سمیر قنطار.

سمیر قنطار یکی از مبارزانی بود که بصورت خودجوش در شهرک عکا ۷۰ نفر را کشت که اسارت او به همراه ۳ نفر دیگر سبب جنگ ۳۳ روزه شد و پس از آزادی جزو افسران ارشد حزب الله شد و در سوریه به شهادت رسید. پس از جنگ ۳۳ روز بین اسرائیل و حزب الله قرار داد ۱۷۰۱ بسته شده که بند های قطعنامه عبارت است از: (۱) حزب الله باید به پشت رودخانه لیتانی برود.

(۲) حزب الله باید خلع سلاح شود و سلاح خود را به ارتش لبنان بدهد که ارتش لبنان به دلیل قدرت حزب الله توان و جرات خلع سلاح را نداشت.

درطوفان اقصی حزب الله به صورت علنی پس از سال ها وارد جنگ شد و توانست ۱۹۰ هزار آواره اسرائیلی ایجاد کند. در حادثه پیچری، اسرائیل توانست ضربه سنگینی به حزب الله بزند و به دنبال آن رهبران مقاومت را ترور کرد.

هدف اسرائیل از این عملیات ها:

(۱) شکستن ساختار حزب الله
(۲) گرفتن اطراف رودخانه لیتانی برای تامین امنیت شهرک نشینان

مهمترین عامل برای فهمیدن پیروزی، رسیدن به اهداف راهبردی است که در این جنگ هیچکدام از طرفین به هدف راهبردی نرسیدند. هدف راهبردی حزب الله چیست؟ موشک باران شمال اسرائیل و ایجاد ۹۰ الی ۱۹۰ هزار تلفات انسانی برای اسرائیل. حزب الله تا شهادت سید حسن نصرالله همین هدف را پیش گرفت و به آن راضی بود. لبنان فقط حزب الله نیست! لبنان متشکل از احزاب مختلف از جمله مسیحیان مارونی که دارای حزب فالانژ(عوامل ربودن سید احمد متوسلیان و تحویل به اسرائیل) بودند و حتی شیعیان لبنان نیز دو دسته اند: «یک دسته جنبش امل و یک دسته حزب الله»

تولد حزب الله زمانی اتفاق افتاد که نصف لبنان توسط اسرائیل تصرف شده بود. حزب الله طی سال های اخیر هدفش دفاع بوده و مستقیماً وارد جنگ نشده بود، در سال ۲۰۰۰ اسرائیل حاضر به تخلیه لبنان تا رودخانه لیتانی که محل سکونت شیعیان است، بود تا امنیت شهرک نشینان خود را تامین کند. در سال ۲۰۰۰ بعد از تخلیه جنوب لبنان توسط اسرائیل یک توافق نامه ای بین جنبش امل و اسرائیل بسته شد که در قبال آزادسازی اسرای لبنانی، آتش بس اعلام شود. حزب الله

انجمن اسلامی دانشگاه الزهرا (س) در صفحات مجازی:

صاحب امتیاز: انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه الزهرا (س)

مدیر مسئول: زهرا سعیدی

@anjoman_islami_alzahra

سردبیر: نرگس خطیب دماوندی

@anjomanalzahra

هیئت تحریریه: نرگس خطیب دماوندی- ساره سمیع- ریحانه

شماره تماس: ۰۲۱۸۸۰۴۸۰۲۶ / ۰۹۱۱۲۸۰۵۷۲۶

زین الدینی- ریحانه صالحی فر- زهرا سادات حسینی- ثمین بدر

صفحه آرا: ریحانه زین الدینی